

Atodiad: Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Crynodeb gweithredol

1. Yn hydref 2015, sefydlodd y Gweinidog dros Addysg a Sgiliau grŵp gorchwyl a gorffen i ddatblygu meini prawf newydd ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon (AGA) yng Nghymru. Mae'r ddogfen hon yn nodi'r meini prawf a fydd yn ofynnol i bob rhaglen newydd a phresennol addysg gychwynnol athrawon (AGA) eu bodloni ar gyfer achrediad yn y dyfodol. Mae'r ddogfen wedi'i hysgrifennu ar gyfer holl ddarparwyr cyfredol a darpar ddarparwyr AGA, ond dylai hefyd fod o ddiddordeb i bawb sy'n ymwneud ag addysg yng Nghymru.
2. O dan y trefniadau newydd, bydd Estyn yn parhau i chwarae rôl hollbwysig yn cynnal a gwella ansawdd AGA. Ceir cynigion ar sut bydd Estyn, yn y dyfodol, yn gweithio ochr yn ochr â'r broses achredu a nodir yn Atodiad 1.
3. Mae'r weledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol i athrawon yng Nghymru a gyflwynir yn y ddogfen hon yn cael ei hategu gan gynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg yn y dyfodol a nodir yn ei dogfen *Cymwys am oes*¹. Mae meithrin gallu'r holl ymarferwyr ac arweinwyr yn rhagofyniad hanfodol i'r cynlluniau hynny. Bydd y meini prawf achredu newydd yn sicrhau bod pob cwrs addysg gychwynnol athrawon yn bodloni dyheadau uchel y llywodraeth.
4. Yn ganolog i'r weledigaeth sy'n sail i'r meini prawf newydd mae'r gydnabyddiaeth bod addysg broffesiynol o ansawdd uchel o reidrwydd yn cynnwys nifer o wahanol ddulliau o ddysgu. Gall rhai dimensiynau o addysgu ond cael eu dysgu drwy brofiad tra bod mathau eraill o ddysgu yn ddeallusol yn eu hanfod. Fodd bynnag, dylai'r rhan helaethaf o'r holl addysg athrawon fod yn seiliedig ar ddysgu sydd yn fanwl ymarferol ac yn her ddeallusol ar yr un pryd.

¹ Llywodraeth Cymru (2014). *Cymwys am Oes – Cynllun gwella addysg*

5. Fel mae'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) ac eraill² bellach yn cydnabod bod yr enghreifftiau gorau oll o addysg athrawon yn rhyngwladol yn seiliedig ar y ffurf ddeuol hon o ddysgu. Dyma'r ffurf o addysg athrawon sy'n mynd i fod yn hanfodol i Gymru os yw gweledigaeth y llywodraeth ar gyfer ei hysgolion yn mynd i gael ei chyflawni. Mae gan hyn oblygiadau pwysig ar gyfer ysgolion a phrifysgolion a'r modd maent yn cydweithio.
6. Os yw ysgolion yn mynd i gael y dasg o ddarparu cyfleoedd hyfforddi systematig a strwythuredig mewn perthynas â phob un o feysydd craidd y cwricwlwm addysg athrawon, yna bydd angen iddynt gael yr hyfforddiant a'r adnoddau i gymryd y cyfrifoldeb hwnnw. Yn y dyfodol, mae'n debygol y bydd nifer llai o ysgolion yn cymryd rhan mewn addysg gychwynnol athrawon nag sydd ar hyn o bryd, ond gyda niferoedd uwch o fyfyrwyr ar gyrsiau athrawon yn ymwneud â nhw mewn ffyrdd gwahanol.
7. Os mai tasg sylfaenol prifysgolion yw darparu mynediad i athrawon dan hyfforddiant at wybodaeth broffesiynol nad yw ar gael fel arfer mewn ysgolion, o fewn eu cyfadrannau addysg bydd angen bod ganddynt y strwythurau staffio, strategaethau datblygu staff a'r math o 'ddiwylliant ysgolheigaidd' a fydd yn sicrhau bod eu holl addysgwyr athrawon wedi'u paratoi i wneud y cyfraniadau hyn.
8. Mae goblygiadau hefyd ynghylch sut mae ysgolion a Sefydliadau Addysg Uwch yn gweithio gyda'i gilydd. Ar lefel y rhaglen, mae angen eu llunio fel bod yna gyfleoedd strwythuredig ar gyfer dwyn ynghyd y gwahanol fathau o wybodaeth broffesiynol a ddarperir gan bob partner. Gellir cyflawni'r mathau hyn o ymgysylltu mewn amrywiaeth eang o ffyrdd.
9. Mae goblygiadau i gynllunio ar y cyd hefyd. Dim ond os yw prifysgolion a grŵp o 'ysgolion partneriaeth arweiniol' yn cydgysylltu i gynllunio'r rhaglen yn ei chyfanrwydd y ceir y cydlyniad sydd ei angen.
10. Yn olaf, mae angen atebolrwydd ar y cyd. Er mwyn gwireddu addysg athrawon gwirioneddol gydweithredol, rhaid i'r 'bartneriaeth' – y SAU ynghyd â phob un o'u hysgolion partner - gymryd cyfrifoldeb ar y cyd am eu cyfraniadau at y rhaglen.
11. Mae'r meini prawf newydd wedi'u rhannu'n dair prif adran.

² OECD (2012) *Strong Performers and Successful Reformers in Education: Lessons from PISA for the United States*. <http://www.oecd.org/pisa/46623978.pdf>; BERA:RSA (2014) *The Role of Research in Teacher Education: Reviewing the evidence. Interim report*. London: BERA

12. **Strwythurau a phrosesau rhaglenni.** O ran arweinyddiaeth a rheolaeth rhaglenni, mae'r meini prawf yn nodi'r hyn sy'n ofynnol gan bartneriaethau ysgol-SAU. Bydd yn ofynnol i raglenni ddynodi nifer o 'ysgolion partneriaeth arweiniol' a fydd yn cyfrannu'n llawn at arweinyddiaeth a rheolaeth y rhaglen, gan gynnwys cynllun a chynnwys y rhaglen a dethol myfyrwyr; byddant hefyd yn chwarae rhan lawn er mwyn sicrhau ansawdd pob rhaglen a hunan-arfarnu.

13. Mae'r meini prawf yn nodi'r hyn sy'n ofynnol gan yr holl ysgolion partneriaeth (yr ysgolion partneriaeth arweiniol ac eraill) o ran:

- y dewis o ysgolion
- yr angen i ddatblygu ymagwedd 'ysgol gyfan' at addysg athrawon dan arweiniad uwch athrawon
- staffio'r ysgolion a chyfrifoldebau dros gefnogi dysgu athrawon dan hyfforddiant gan gynnwys mentora a darparu cyfleoedd strwythuredig i fyfyrwyr fyfyrion ar eu hymarfer
- cyfleoedd datblygu staff
- cyfleusterau ysgolion
- cyfranogiad ysgolion yn rheolaeth y rhaglen ar y cyd.

14. Mewn perthynas â Sefydliadau Addysg Uwch mae'r meini prawf yn nodi:

- lefelau staffio gofynnol, cymwysterau staff a gofynion i'r staff fod yn 'ymchwil weithredol'
- cyfrifoldebau SAU dros athrawon dan hyfforddiant, gan gynnwys y gefnogaeth y mae'n rhaid iddynt ei darparu i ddatblygu eu sgiliau mewn llythrennedd, rhifedd, cymhwysedd digidol a'r Gymraeg er mwyn sicrhau eu bod wedi'u paratoi'n dda ar gyfer y cyd-destun addysgu sydd o'u blaenau
- cyfleoedd datblygu staff
- cyfleusterau'r SAU a lles myfyrwyr

15. **Mewnbynnau rhaglenni** Mae'r adran hon yn amlinellu'r wybodaeth y bydd angen i raglenni AGA yng Nghymru eu darparu mewn perthynas â:

- fframwaith cysyniadol y cwrs
- amcanion y cwrs
- cynllun y cwrs a meysydd astudio
- gofynion mynediad a gweithdrefnau dethol
- astudiaethau craidd

- astudiaethau proffesiynol ac addysgeg
- astudiaethau pwnc
- profiad mewn ysgol
- asesiad
- Deddf Cydraddoldeb 2010
- asesu myfyrwyr cyrsiau addysg

16. **Safonau rhaglenni (deilliannau)** Mae'r Safonau Proffesiynol ar gyfer Statws Athro Cymwysedig (SAC) yn sylfaenol i bawb ym maes addysg, gan roi ymdeimlad cryf o gyd-amcanu. Bydd angen i raglenni sicrhau bod deilliannau myfyrwyr y cyrsiau athrawon yn adlewyrchu'r safonau hyn yn fanwl mewn perthynas ag agweddau megis gwerthoedd proffesiynol, y cwricwlwm, addysgeg, asesu, yr amgylchedd dysgu, y cyd-destun ehangach, myfyrio a dysgu proffesiynol, arweinyddiaeth ac ymrwymiad myfyrwyr y cyrsiau athrawon i'w dysgu proffesiynol yn y dyfodol.

Adran A – Gweledigaeth

1. Y cyd-destun polisi

Mae'r weledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru a gyflwynir yn y ddogfen hon yn cael ei hategu gan gynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg yn y dyfodol a nodir yn ei dogfen *Cymwys am oes*³:

Bydd dysgwyr yng Nghymru yn mwynhau addysgu a dysgu sy'n eu hysbrydoli nhw i lwyddo, mewn cymuned addysg sy'n cydweithredu ac sy'n anelu at fod yn wych, lle mae potensial pob plentyn a pherson ifanc yn cael ei ddatblygu (Llywodraeth Cymru, 2014:1).

Fel mae'r Llywodraeth ei hun yn nodi, mae 'meithrin gallu'r holl ymarferwyr ac arweinwyr, gan gynnwys y gallu i fyfyrion ar eu hymarfer eu hunain a'i werthuso, i gynllunio a chreu cwricwlwm sy'n berthnasol, ymestynnol a symbylol ac i gymhwyso egwyddorion ac arferion addysgegol priodol' yn hanfodol i wireddu'r dyheadau hyn. (Llywodraeth Cymru 2015: 8)⁴. Mae meithrin gallu proffesiynol yn un o ddibenion craidd addysg gychwynnol athrawon.

Bydd y meini prawf achredu newydd yn sicrhau bod yr holl gyrsiau addysg gychwynnol athrawon yn bodloni dyheadau uchel⁵ y llywodraeth. Maent yn diffinio beth sy'n hanfodol ar gyfer darpariaeth o ansawdd uchel, gan gynnwys yr angen i ddarparwyr rhaglenni:

- sicrhau bod sefydliadau addysg uwch (SAU) ac ysgolion yn cydweithio'n agos fel partneriaid i gynllunio a hwyluso AGA
- denu ymgeiswyr o safon uchel i'r proffesiwn addysgu
- denu pobl o safon uchel fel addysgwyr athrawon yn yr ysgol a SAU a chefnogi eu datblygiad proffesiynol parhaus

³ Llywodraeth Cymru (2014). *Cymwys am Oes – Cynllun gwella addysg*

⁴ Llywodraeth Cymru (2015). *Cwricwlwm i Gymru – cwricwlwm am oes*

⁵ O dan y trefniadau newydd ar gyfer achredu rhaglenni, bydd Estyn yn parhau i chwarae rhan hollbwysig yn y gwaith o gynnal a gwella ansawdd AGA. Ceir manylion sut bydd Estyn, yn y dyfodol, yn gweithio law yn llaw â'r broses achredu yn Atodiad 1

- sicrhau cysondeb yn ansawdd y ddarpariaeth ar gyfer myfyrwyr ar draws yr holl raglenni AGA, gan arddangos arfer proffesiynol o ansawdd uchel y gall myfyrwyr ei efelychu yn eu haddysgu eu hunain
- paratoi athrawon newydd i wneud y canlynol:
 - deall natur gyfnewidiol cymdeithas yn yr 21ain ganrif ac anghenion pobl ifanc mewn addysg
 - meithrin mewn pobl ifanc gariad at ddysgu, eu dysgu sut i ddysgu
 - meithrin ystafelloedd dosbarth cynhwysol sy'n bodloni anghenion pob disgybl/myfyriwr
 - cymryd rhan yng nghontinwrm addysg athrawon, y mae AGA yn sylfaen iddo, meithrin ymrwymiad athrawon dan hyfforddiant i ddysgu proffesiynol gydol oes
 - adeiladu cymuned ddysgu fywiog, gan weithio ochr yn ochr â chydweithwyr, rhieni, disgyblion/myfyrwyr ac eraill
 - datblygu gwybodaeth a sgiliau ymchwil, fel defnyddwyr ymchwil ac fel cyfranogwyr ynddo
 - bod yn arloesol ac yn greadigol wrth arwain newid yn y cwricwlwm, asesu ac addysgeg
 - arfer cyfrifoldeb ac atebolrwydd proffesiynol
- datblygu cymhwysedd athrawon dan hyfforddiant i ddefnyddio TGCh ar gyfer dysgu ac addysgu
- meithrin gwerthfawrogiad athrawon dan hyfforddiant o'r iaith Gymraeg a darparu cyfleoedd iddynt ddatblygu eu hyfedredd yn y Gymraeg
- datblygu gwerthfawrogiad athrawon dan hyfforddiant o amrywiaeth diwylliannol mewn cymdeithas ac yn yr ystafell ddosbarth
- sicrhau llythrennedd a rhifedd o safon uchel ymhlith yr athrawon dan hyfforddiant eu hunain.

2. Profiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant

Yn ganolog i'r weledigaeth sy'n sail i'r meini prawf newydd mae'r gydnabyddiaeth bod addysg broffesiynol o ansawdd uchel o reidrwydd yn cynnwys nifer o wahanol ddulliau o ddysgu. Ar y naill law, mae yna ddimensiynau addysgu, megis sut i reoli ystafelloedd dosbarth, y gellir ond eu dysgu drwy brofiad. Gall prifysgolion ddarparu cyfleoedd ar gyfer 'meicro-ddysgu' yn niogelwch ystafell seminar a gall ymarferwyr profiadol roi cyngor da ond hyd nes eu bod mewn gwirionedd yn dechrau cymryd y cyfrifoldeb o reoli grŵp mawr o bobl ifanc ni fydd athrawon dan hyfforddiant yn dechrau ymgysylltu go iawn â chymhlethdod addysgu.

Dimensiwn pwysig arall o'r siwrnai ddysgu broffesiynol ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yw sut maen nhw'n dysgu i ddod o hyd i'r hunan dysgu o'u mewn. Ni ellir dysgu hyn, chwaith, mewn gwirionedd, allan o'i gyd-destun. Mae'n ffurf 'ymgorfforedig' o ddysgu y gellir ond ei ddysgu mewn gwirionedd wrth wneud gwaith athro. Dim ond wedyn gall eraill helpu'r athro dibrofiad, trwy fentora a hyfforddi, i ddatblygu'r agwedd honno ar ei hunaniaeth addysgu.

Ar ben arall y continwmm mae'r ffurfiau hynny o ddysgu sy'n bennaf, ond nid yn gyfan gwbl, â sail ddeallusol iddynt, lle mai'r nod yw gwella gwybodaeth a dealltwriaeth addysgwyr proffesiynol ifanc o fyd cymhleth addysgu. Er enghraifft, disgwylir y bydd athrawon sydd newydd gymhwyso i ryw raddau'n gyfarwydd â hanes polisi ymarfer addysgol yng Nghymru. Disgwylir iddynt hefyd wybod rhywbeth am y gymdeithas gyfoes yng Nghymru; er enghraifft, y ffaith bod Cymru yn gymdeithas ddwyieithog gyda rhyw 23% o bobl ifanc wedi'u haddysgu mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog⁶; y ffaith bod yng Nghymru rhyw 31% o plant wedi'u dosbarthu fel rhai sy'n byw mewn tlodi (y gyfran uchaf yn y DU)⁷ a'r ffyrdd y gall hynny effeithio ar addysgu a dysgu yn y dosbarthiadau lle maent yn gweithio. Mae dysgu am y materion hyn yn amlwg yn berthnasol i ymarfer athrawon newydd ond, ar yr un pryd, mae'r cysylltiadau hynny'n gymhleth ac weithiau'n anuniongyrchol.

⁶ Llywodraeth Cymru (2016) Canlyniadau'r Cyfrifiad Ysgolion, 2016 SDR 87/2016 Tabl 2 a 3 Ysgolion Canol, Cynradd a Uwchradd <http://gov.wales/docs/statistics/2016/160727-school-census-results-2016-cy.pdf>

⁷ Llywodraeth Cymru (2015) Strategaeth Tlodi Plant Cymru <http://gov.wales/docs/dsilg/publications/150327-child-poverty-strategy-walesv2-cy.pdf>

Mae rhai agweddau ar addysg gychwynnol athrawon, felly, yn seiliedig yn bennaf ar ddysgu trwy brofiad tra bod eraill yn codi'n bennaf o ddysgu sydd â sail ddeallusol iddo. Fodd bynnag, mewn rhaglen addysg athrawon â sail gadarn iddi, mae'r ddau yma'n ffurfiau lleiafrif o ddysgu. Mae'r rhan helaethaf o bob rhaglen addysg athrawon – yr elfennau hynny sy'n delio â materion craidd y cwricwlwm, addysgeg ac asesu - yn seiliedig neu i fod yn seiliedig ar ddysgu sydd yn fanwl ymarferol ac yn her ddeallusol ar yr un pryd.

Trwy fod yn barod i wahaniaethu eu haddysgu yn effeithiol mewn perthynas ag anghenion dysgu'r holl fyfyrwyr ysgol yn eu hystafelloedd dosbarth, er enghraifft, mae angen i fyfyrwyr cyrsiau athrawon arsylwi a dysgu ochr yn ochr ag athrawon profiadol ac effeithiol wrth iddynt gynllunio ac ymarfer gwahaniaethu. Mae angen cefnogaeth a hyfforddiant ar athrawon dan hyfforddiant yn y broses o wahaniaethu eu cynllunio gwersi a'u haddysgu eu hunain hefyd. Er mwyn datblygu'n gwbl broffesiynol, fodd bynnag, mae angen iddynt wneud llawer mwy na hyn. Mae angen iddynt wybod a deall damcaniaethau sydd wedi'u hen brofi ynghylch sut mae pobl ifanc yn dysgu ac yn dysgu yn wahanol i'w gilydd; mae angen iddynt ddeall sut mae pobl ifanc yn datblygu'n ddeallusol ac yn emosiynol ac yn datblygu'n wahanol; ac mae angen iddynt ddeall rhywbeth am strwythur gwybodaeth yn y pynciau maent yn eu dysgu fel y gallant ddadagregu cysyniadau allweddol a'u hail-greu mewn gwahanol ffyrdd er mwyn hwyluso dysgu *pob* disgybl yn eu gofal. Mae sicrhau eu bod wedi'u paratoi ar gyfer gwahaniaethu'r addysgu yn golygu hyfforddiant ymarferol sydd wedi'i gynllunio'n ofalus ond mae hefyd yn golygu bod yn rhaid i ni ddarparu cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ymgysylltu â'r gorau sy'n hysbys o ymchwil, o theori ac ymarfer mewn mannau eraill ynghylch y prosesau cymhleth hyn.

Trwy ddwyn at ei gilydd y gwahanol ffurfiau hyn o ddysgu proffesiynol, mae athrawon dan hyfforddiant yn dysgu sut i reoli eu harferion eu hunain. Maent yn dysgu datblygu, myfyrio ynghylch eu 'damcaniaethau' eu hunain ymarfer proffesiynol a'u hamddiffyn, a thrwy hynny'n datblygu'n athrawon gwirioneddol broffesiynol yn eu rhinwedd eu hunain.

3. Ysgolion a sefydliadau addysg uwch yn gweithio mewn partneriaeth

Fel y mae'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) ac eraill⁸ bellach yn cydnabod, mae'r enghreifftiau gorau oll o addysg athrawon yn rhyngwladol yn seiliedig ar y ffurf ddeuol hon o ddysgu. Mewn gwledydd megis y Ffindir a Singapore, cynigir rhaglenni i athrawon dan hyfforddiant sy'n darparu hyfforddiant ymarferol, trylwyr, systematig sydd wedyn yn cael ei gyfuno â chyfleoedd i herio a myfyrio trwy ymgysylltu deallusol gyda mathau eraill o wybodaeth broffesiynol, gwybodaeth sy'n deillio o theori, ymchwil ac o ymarfer rhagorol mewn mannau eraill. At hynny, dyma ffurf ar addysg athrawon a fydd yn hanfodol i Gymru os yw gweledigaeth y llywodraeth ar gyfer ei hysgolion, a nodwyd yn *Cymwys am Oes* (2014) ac yn *Cwricwlwm i Gymru - cwricwlwm am oes* (2015), yn mynd i gael ei chyflawni. Mae canlyniadau pwysig yn sgil hyn, fodd bynnag, ar gyfer ysgolion a phrifysgolion a'r modd y maent yn cydweithio.

Os yw ysgolion yn mynd i gael y dasg o ddarparu cyfleoedd hyfforddi systematig a strwythuredig mewn perthynas â phob un o feysydd craidd y cwricwlwm addysg athrawon, yna mae'n amlwg bydd angen iddynt gael yr hyfforddiant a'r adnoddau i ymgymryd â'r cyfrifoldeb hwnnw. Dylai ysgol bartner AGA fod yn fodlon sefydlu diwylliant lle y mae addysg gychwynnol athrawon yn cael ei derbyn fel un o'i chyfrifoldebau craidd. O ystyried y disgwyliadau hyn, mae'n debygol, yn y dyfodol y bydd nifer llai o ysgolion yn cymryd rhan mewn addysg gychwynnol athrawon nag sydd ar hyn o bryd, ond gyda niferoedd uwch o athrawon dan hyfforddiant yn ymwneud â nhw mewn ffyrdd gwahanol.

Mae yna oblygiadau ar gyfer prifysgolion hefyd. Os mai prif dasgau prifysgolion yw darparu mynediad i athrawon dan hyfforddiant at wybodaeth broffesiynol nad yw ar gael fel arfer mewn ysgolion - hynny yw, at ymchwil, at theori ac at wybodaeth am ymarfer da ledled Cymru ac yn rhyngwladol - bydd angen i'w hysgolion addysg fod â'r strwythurau staffio, strategaethau datblygu staff a'r math o 'ddiwylliant

⁸ OECD (2012) *Strong Performers and Successful Reformers in Education: Lessons from PISA for the United States* <http://www.oecd.org/pisa/46623978.pdf>; BERA: RSA (2014) *The Role of Research in Teacher Education: Reviewing the evidence. Interim report.* London: BERA

ysgolheigaidd' a fydd yn sicrhau bod eu holl addysgwyr athrawon wedi'u paratoi i wneud y cyfraniadau hyn.

Mae goblygiadau hefyd ynghylch sut mae ysgolion a Sefydliadau Addysg Uwch yn gweithio gyda'i gilydd. Yn gyntaf, ar lefel y rhaglen, mae angen llunio'r rhaglenni fel bod yna gyfleoedd strwythuredig ar gyfer dwyn ynghyd y gwahanol fathau o wybodaeth broffesiynol a ddarperir gan bob partner. Mae angen mentora cyson wedi'i strwythuro'n dda ar athrawon dan hyfforddiant o fewn eu hysgolion; yn eu prifysgolion mae angen darlithoedd, seminarau a gweithdai arnynt. Ond yn ogystal, bydd angen cyfleoedd arnynt, tra eu bod wedi'u lleoli yn yr ysgol, i ymgysylltu â'r mathau o wybodaeth sydd ar gael trwy brifysgolion; pan fyddant yn y brifysgol bydd angen cyfleoedd arnynt i ymgysylltu â'r math o wybodaeth ymarferol sy'n cael ei dysgu yn yr ysgol. Gellir cyflawni'r mathau hyn o ymgysylltu mewn amrywiaeth eang o ffyrdd - trwy benodiadau ar y cyd, trwy oruchwyliaeth ar y cyd, drwy 'astudiaeth gwers'⁹ ffurfiol neu 'gylchoedd dysgu'¹⁰, trwy aseiniadau ysgrifenedig, drwy ddyddiaduron myfyriol. Mewn amrywiaeth eang o ffyrdd, dylai rhaglenni gynnig cyfleoedd strwythuredig i athrawon dan hyfforddiant holi ynghylch yr hyn a ddysgir yn y cyd-destunau gwahanol hyn. Dylent gael eu herio a'u cwestiynu a'u dysgu nad oes atebion syml. Trwy'r broses hon maent yn dechrau mynegi eu dealltwriaeth eu hunain, eu 'damcaniaethau' eu hunain o ymarfer proffesiynol.

Mae yna hefyd oblygiadau ar gyfer cynllunio ar y cyd. Dim ond os yw prifysgolion a grŵp cynrychioliadol o ysgolion ('ysgolion partneriaeth arweiniol') yn cydgysylltu wrth gynllunio'r rhaglen yn ei chyfanrwydd, y ceir y cydlyniad sydd ei angen. Bydd sefydlu gweithdrefnau cynllunio rhaglen gydweithredol yn gofyn am ymdeimlad o 'gydberchnogaeth' y rhaglenni.

Yn olaf, mae angen atebolrwydd ar y cyd. Os yw addysg athrawon gwirioneddol gydweithredol yn mynd i gael ei chyflawni, yna mae'n rhaid i'r 'bartneriaeth' - y

⁹ 'Astudiaeth Gwers yn fodel Japaneaidd ymchwil dan arweiniad yr athro y mae triawd o athrawon yn gweithio gyda'i gilydd i dargedu ardal a ddynodwyd i'w datblygu yn dysgu eu myfyrwyr. Gan ddefnyddio tystiolaeth sydd eisoes yn bodoli, cyfranogwyr y cyd ymchwilio, cynllunio, addysgu ac arsylwi cyfres o wersi, gan ddefnyddio trafodaeth barhaus, myfyrio a mewnbwn arbenigol i olrhain a mireinio eu hymyriadau.'

<http://tdtrust.org/what-is-lesson-study>

¹⁰ Mae 'cylchoedd dysgu' yn system o arsylwi grŵp sy'n cael ei hyrwyddo ar hyn o bryd fel dull dysgu proffesiynol yn ysgolion yr Alban. Gweler <http://www.teachingscotland.org.uk/professional-update/professional-learning/33-a-group-perspective.aspx>

Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Sefydliad Addysg Uwch ynghyd â'i hysgolion partneriaeth arweiniol - gymryd cyfrifoldeb ar y cyd am y rhaglen. Mae angen iddynt weithio ar y cyd a bod yn barod i gael eu dwyn i gyfrif gan eu myfyrwyr, Estyn, Cyngor y Gweithlu Addysg a'r SAU sy'n dilysu eu rhaglenni.

Adran B – Meini prawf ar gyfer achredu

Trefnir y meini prawf fel a ganlyn:

- Strwythurau a phrosesau rhaglenni
- Mewnbynnau rhaglenni
- Safonau rhaglenni (Deilliannau)

Mae'r adran ar **strwythurau a phrosesau rhaglenni** yn disgrifio rolau a chyfrifoldebau'r bartneriaeth SAU-ysgol ac yn nodi'r strwythurau rheoli a fydd yn ofynnol os yw rhaglenni i gael eu hachredu.

Mae'r adran ar **fewnbynnau rhaglenni** yn amlinellu'r hyn ddylai gael ei gynnwys mewn rhaglenni Addysg Gychwynnol Athrawon yng Nghymru.

Mae'r **safonau rhaglenni** yn ymgorffori Safonau Addysgu Llywodraeth Cymru mewn rhaglenni AGA. Dylid cysoni canlyniadau'r rhaglenni AGA gyda'r safonau hyn.

4. Strwythurau a phrosesau rhaglenni

Mae'r adran hon yn amlinellu'r gofynion ar gyfer arwain a rheoli rhaglenni AGA. Rhagwelir y bydd yr holl raglenni yn y dyfodol yn cael eu harwain gan 'bartneriaeth', sef SAU yn cydweithio'n agos â nifer o 'ysgolion partneriaeth arweiniol'. Y bartneriaeth hon a fydd yn cyflwyno'r rhaglen achredu. Yn ogystal â hyn, gall y bartneriaeth gydweithio â nifer o ysgolion partner eraill. Wrth gyflwyno eu rhaglen(ni) achredu, bydd yn ofynnol i bartneriaethau ddisgrifio eu strwythur arwain a rheoli, gan gynnwys sut bydd gwahanol fathau o ysgolion partner a SAU yn cydweithio'n effeithiol.

Bydd gan ysgolion partneriaeth arweiniol ran amlwg wrth recriwtio athrawon dan hyfforddiant, datblygu'r cwricwlwm AGA a darparu cyfleoedd datblygu ar gyfer staff SAU. Byddant yn cyfrannu at y gwaith o arwain o fewn y bartneriaeth ac yn cyfrannu'n llawn at y gwaith o sicrhau ansawdd a hunanwerthuso pob rhaglen.

Mae gan bob ysgol partneriaeth rôl allweddol yn galluogi i athrawon dan hyfforddiant addysgu, ymchwilio, fyfyrion a gwerthuso; nid ydynt i gael eu hystyried fel lleoliadau ar gyfer 'ymarfer addysgu' yn unig.

4.1 Arwain a rheoli'r bartneriaeth

I gael eich achredu, bydd angen gweledigaeth strategol wedi'i diffinio'n glir a strwythur arwain a rheoli wedi'i ddiffinio'n dda ar bob partneriaeth. Felly, dylai partneriaethau ddangos:

- sut mae'r SAU a'r ysgolion partneriaeth arweiniol yn rhannu'r dasg o ddatblygu rhaglenni, gan gynnwys rhannu atebolrwydd¹¹
- y model ariannol ar gyfer cynnal y bartneriaeth
- sut mae'r rhaglenni AGA yn cyd-fynd â gwaith cynllunio strategol cyffredinol y SAU; sut mae'n cysylltu â rhaglenni eraill (AGA ac fel arall), o fewn y SAU a sut y bydd y SAU yn cefnogi'r gwaith o ailfodelu AGA
- sut bydd SAU yn penderfynu sut i gyllido pob rhaglen, a beth yw atebolrwydd y SAU o ran dyraniadau cyllideb a chynlluniau gwario
- sut bydd hunanwerthuso'n cyfrannu at wella darpariaeth yn barhaus¹²
- sut bydd data, gan gynnwys data ar gymwysterau derbyn athrawon dan hyfforddiant, yn cael ei ddefnyddio i fonitro darpariaeth a chodi safonau, gan gynnwys safonau derbyn
- sut y defnyddir y cydweithio â darparwyr AGA eraill yng Nghymru a thu hwnt i gefnogi a datblygu'r rhaglen a chodi safonau AGA ledled y wlad yn gyffredinol
- sut y cesglir safbwyntiau athrawon dan hyfforddiant ac ysgolion a'u defnyddio'n effeithiol i gefnogi datblygiad rhaglenni, gwella ansawdd a hunanwerthuso
- sut y nodir anghenion datblygu staff a sut y darperir datblygiad proffesiynol parhaus
- sut mae'r bartneriaeth yn cynnal dulliau rheoli mewnol ac yn gwarchod cywirdeb cofnodion athrawon dan hyfforddiant

¹¹Dylid cyflwyno model cydweithredol wrth ymgeisio.

¹²Dylai hunanwerthuso gynnwys, yn rheolaidd ac o leiaf yn flynyddol, archwilio adroddiadau arholwyr allanol, datblygu a defnyddio data perfformiad ac ymchwil, yn ogystal â dulliau safoni a meincnodi eraill.

- sut mae mynd ati i sicrhau ansawdd, gan gynnwys wrth hyfforddi mentoriaid a gwella ansawdd ymgeiswyr.

Bydd yn ofynnol i bob partneriaeth ddangos tystiolaeth o gydweithio systematig a chynaliadwy rhwng ysgolion a SAU, er enghraifft, drwy weithio gyda chonsortia rhanbarthol. Anogir arloesedd.

Dylai Memorandwm Dealltwriaeth, y mae'r naill ochr a'r llall yn cytuno arno, amlinellu sut bydd y bartneriaeth yn gweithio, gan gynnwys rolau a chyfrifoldebau priodol SAU ac ysgolion. Dylid egluro cyfrifoldebau SAU ac ysgolion yn fanwl. Dylai llawlyfrau cyrsiau ar gyfer athrawon dan hyfforddiant, prifysgolion a staff ysgolion nodi rolau, cyfrifoldebau ac atebolrwydd y SAU a'r ysgolion, fel y cytunir arnynt gan y bartneriaeth.

4.2 Meini prawf ar gyfer cynnwys ysgolion yn y bartneriaeth

Dylai'r gweithdrefnau a'r meini prawf ar gyfer dewis ysgolion i ymuno â'r bartneriaeth fod yn glir.

Wrth nodi ysgolion partneriaeth arweiniol, dylai'r SAU ystyried ysgolion effeithiol yn unig sy'n cael eu cydnabod o fewn eu rhanbarthau am ddarpariaeth o ansawdd uchel. Fel arfer, bydd yr ysgolion hyn wedi'u nodi gan Estyn a/neu yn y broses gategoreiddio genedlaethol.

Ar y cyfan, dylai pob partneriaeth gynnwys ysgolion o wahanol fathau, meintiau, cefndiroedd a lleoliadau er mwyn i bartneriaethau allu cynnig profiad mewn ysgol i bob athro dan hyfforddiant mewn o leiaf ddwy ysgol.

Dylai pob athro dan hyfforddiant, gan gynnwys y rhai sy'n dilyn llwybrau seiliedig ar gyflogaeth fel y Rhaglen Addysgu Graddedigion, gael y cyfle i wneud o leiaf draean o'u profiad mewn ysgol sy'n cael ei chydabod am ddarpariaeth o ansawdd uchel.

4.3 Rolau a chyfrifoldebau ym mhob ysgol bartneriaeth

4.3.1 Dull ysgol gyfan

- Dylid meithrin dull ysgol gyfan o gefnogi athrawon dan hyfforddiant, dan arweiniad yr uwch dîm arweinyddiaeth ac arweinwyr eraill o fewn yr ysgol, gan gynnwys mentoriaid

- Dylai cymorth o fewn yr ysgol gynnwys mentora, goruchwyliaeth, adborth adeiladol ac asesu i ba raddau mae athrawon dan hyfforddiant wedi bodloni'r Safon yn ystod eu profiad yn yr ysgol
- Dylai athrawon dan hyfforddiant dderbyn cyfleoedd wedi'u strwythuro'n rheolaidd i fyfyrion ar eu profiad mewn ysgol a'i ddadansoddi, gan fanteisio ar fathau eraill o wybodaeth broffesiynol, gan gynnwys damcaniaeth, ymchwil a gwybodaeth am ymarfer mewn mannau eraill. Dylai hyn gynnwys cyfranogiad staff SAU.

4.3.2 Staff yr ysgol a chyfrifoldebau athrawon dan hyfforddiant

- Mae cymorth o fewn yr ysgol yn ei gwneud yn ofynnol i bob ysgol yn y bartneriaeth ddynodi uwch staff dynodedig wedi'u hyfforddi, uwch reolwyr yn ddelfrydol, fel cydgysylltwyr. Mae hefyd angen iddynt lunio strategaeth glir ar gyfer dethol a datblygu mentoriaid athrawon dan hyfforddiant.
- Dylai mentoriaid athrawon dan hyfforddiant fod yn ymarferwyr profiadol sydd wedi'u hyfforddi ac yn arbenigwyr ar gyfnod neu bwnc. Bydd ysgolion yn nodi sut byddant yn dewis, cynorthwyo a monitro eu mentoriaid.
- Dylid diogelu'r amser sydd gan fentoriaid i weithio gydag athrawon dan hyfforddiant.
- Dylai staff sy'n cael eu neilltuo'n benodol ar gyfer y bartneriaeth SAU-ysgol gael amser wedi'i ddiogelu i gyflawni eu cyfrifoldebau o fewn y bartneriaeth, gan gynnwys amser ar gyfer cynllunio a rheoli lle'n briodol.
- Dylai holl staff yr ysgol sy'n cymryd rhan reolaidd mewn AGA gael mynediad at raglenni hyfforddi mentoriaid o ansawdd uchel.
- Dylai staff mewn ysgolion partner nodi eu hanghenion dysgu proffesiynol fel addysgwyr athrawon a threfnu datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r SAU, neu rywle arall, fel sy'n briodol.
- Dylai ysgolion ddarparu cyfleoedd datblygu yn yr ysgol ar gyfer addysgwyr athrawon mewn SAU, yn ôl y gofyn.
- Ym mhob cyd-destun profiad mewn ysgol, yn ogystal ag arsylwi ar ystod eang o addysgu, dylai athrawon dan hyfforddiant gynllunio ac addysgu gwersi neu gyfres o wersi a derbyn adborth adeiladol.

- Dylai pob athro dan hyfforddiant, gan gynnwys y rhai sy'n dilyn llwybrau seiliedig ar gyflogaeth fel y Rhaglen Addysgu Graddedigion, gael cyflwyniad graddol i addysgu. Dylai hyn gynnwys cyfnodau arsylwi wedi'u cynllunio'n ofalus ac addysgu mewn parau gydag athrawon dan hyfforddiant eraill a gydag athrawon effeithiol sefydledig. Dylid ond disgwyl i athrawon dan hyfforddiant ysgwyddo cyfrifoldeb llawn am ddsbarthiadau yn raddol. Yn ystod y cyfnod cyntaf o brofiad mewn ysgol, ni ddylent ddysgu mwy na 30% o'r amserlen gyfan. Yn ystod y cyfnod profiad olaf mewn ysgol, ni ddylent addysgu mwy na 75% o'r amserlen. Yn eu cyflwyniadau, dylai partneriaethau nodi eu canllawiau i ysgolion ar y materion hyn.
- Dylai athrawon dan hyfforddiant gynnal gweithgareddau amrywiol nad ydynt yn ymwneud ag addysgu, gan gynnwys ymgysylltu â rhieni, gofalwyr, llywodraethwyr a chydweithwyr.
- Dylai ysgolion gefnogi athrawon dan hyfforddiant gan fod gofyn iddynt gymryd rhan mewn ymchwil gweithredol yn ystod eu profiad mewn ysgol.
- Dylai ysgolion ddarparu mwy o gefnogaeth i athrawon dan hyfforddiant sydd ei hangen, yn unol â gweithdrefnau'r bartneriaeth.

4.3.3 Cyfleusterau ysgolion

- Bydd angen i athrawon dan hyfforddiant gael mynediad i ofod gwaith priodol a defnydd TGCh, yn ddelfrydol ar lefel a ddarperir i aelodau staff llawn amser.
- Bydd angen i ysgolion sicrhau hefyd fod gofodau preifat ar gael ar gyfer mentora, gwaith grwpiau bach a seminarau.
- At ddibenion arbenigol, efallai y bydd yn ofynnol i'r SAU ddefnyddio cyfleusterau'r ysgol i ddarparu lleoliadau realistig ar gyfer addysgu athrawon dan hyfforddiant.

4.4 Rolau a chyfrifoldebau SAU

4.4.1 Staff y SAU a datblygiad staff

- Dylai'r gymhareb staff addysgu i athrawon dan hyfforddiant mewn SAU fod yn un aelod staff addysgu cyfwerth ag amser llawn i bob 15 o athrawon dan hyfforddiant.
- Dylai'r gymhareb staff llawn amser i ran-amser fod ar lefel ddigonol i gynnal rhaglen o ansawdd uchel. Dylai cyflwyniadau achredu gyfiawnhau'r gymhareb a nodi sut mae'r SAU yn sicrhau bod ei staff rhan-amser yn cael eu hintegreiddio'n llawn i'r rhaglen addysgu a'r adran/gyfadran addysg yn fwy cyffredinol.
- Dylai staff addysgu feddu ar gymhwyster ar lefel uwch na lefel achredu'r cwrs y maent yn ei addysgu; os nad yw hyn yn wir, dylent fod yn gweithio tuag at gymhwyster uwch. Bydd yn ofynnol i SAU amlinellu eu cynlluniau i sicrhau bod yr holl staff yma yn cyflawni cymhwyster perthnasol o fewn pum mlynedd. Ar y cyfan, dylai pob darlithydd a thiwtor fod wedi bod yn athrawon ysgol llwyddiannus.
- Dylai darlithwyr a thiwtoriaid sy'n cyfrannu at brofiad mewn ysgol gymryd rhan reolaidd yn y gwaith o ddatblygu staff, gan gynnwys eu datblygiad yn yr ysgol, er mwyn cefnogi athrawon dan hyfforddiant, cynnal safonau uchel a hysbysu asesiadau teg. Yn ogystal â hyn, dylai staff SAU gymryd rhan weithgar mewn rhaglenni datblygu proffesiynol sy'n berthnasol i'w rôl o fewn AGA.
- Dylai'r SAU ddarparu'r dysgu proffesiynol a allai fod yn ofynnol gan staff yr ysgol i gefnogi athrawon dan hyfforddiant yn effeithiol.
- Dylai pob darlithydd a thiwtor SAU fod yn weithgar ym maes ymchwil a chymryd rôl arweiniol wrth gymathu, cynnal, cyhoeddi a goruchwylio ymchwil. Bydd yn ofynnol i bartneriaethau ddangos tystiolaeth o sut mae staff addysgu SAU yn cael eu cefnogi i fynd ati'n weithgar i wneud gwaith ymchwil a dangos sut y bydd eu hymchwil yn hysbysu datblygiad eu rhaglenni AGA.

4.4.2 Cyfrifoldebau SAU dros athrawon dan hyfforddiant

- Prif gyfrifoldeb SAU yw sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn profi rhaglen AGA o ansawdd uchel sy'n eu galluogi i fod yn athrawon newydd gymhwyso hyderus, cymwys ac ymroddgar.
- Dylai SAU gefnogi athrawon dan hyfforddiant i lunio a chynnal portffolio proffesiynol i gefnogi'r Pasbort Dysgu Proffesiynol.¹³
- Dylai SAU gefnogi athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu eu sgiliau llythrennedd, rhifedd, cymhwysedd digidol a'r iaith Cymraeg.
- Dylai SAU ddarparu mwy o gymorth i athrawon dan hyfforddiant sydd ei angen, yn unol â gweithdrefnau'r bartneriaeth.

4.4.3 Cyfleusterau SAU

Dylai cyfleusterau priodol fod ar gael i gefnogi ymchwil, addysgu a dysgu. Fel arfer, dylai'r rhain gynnwys:

- darlithfeydd ac ystafelloedd adnoddau, fel labordai, mewn lleoliad priodol, o ansawdd – a'r nifer priodol ohonynt
- mynediad a lleoliadau ar gyfer pob rhaglen, sy'n briodol ar gyfer pob myfyriwr
- adnoddau a chyfarpar addysgu priodol ar gyfer holl feysydd y cwricwlwm
- cyfleusterau ac adnoddau llyfrgell, gan gynnwys adnoddau digidol, i ddiwallu anghenion athrawon dan hyfforddiant a staff
- cyfleusterau TGCh sy'n cefnogi cydweithio effeithiol gyda phob partner.

4.4.4 Diogelu athrawon dan hyfforddiant a'u lles

- Dylai'r bartneriaeth ddarparu cyngor, cymorth ac arweiniad, gan gynnwys cwnsela, yn ogystal â gwasanaethau meddygol a gyrfaoedd.
- Dylai'r trefniadau diogelu a chwythu'r chwiban fod yn glir.

¹³ Mae'r Pasbort Dysgu Proffesiynol yn e-borth, a gynhelir ar wefan Cyngor y Gweithlu Addysg. Bydd y Pasbort yn sail i lwybrau gyrfa ymarferwyr ac yn eu helpu i nodi'r cyfleoedd dysgu mwyaf priodol, eu cofnodi a'u pwysu a mesur er mwyn iddynt allu parhau i ddatblygu a gwella eu harferion ym mhob cam o'u gyrfa.'

5. Mewnbynnau rhaglenni

Wrth gyflwyno eu rhaglenni i gael eu hachredu, bydd yn ofynnol i bartneriaethau ddarparu manylion y canlynol:

- y fframwaith cysyniadol
- amcanion y cwrs
- cynllun y cwrs a'r meysydd astudio
- gofynion derbyn a gweithdrefnau dethol
- astudiaethau craidd
- astudiaethau proffesiynol ac addysgeg
- astudiaethau pwnc
- profiad mewn ysgol
- asesu
- Deddf Cydraddoldeb 2010
- asesu athrawon dan hyfforddiant.

Trafodir y rhain isod.

5.1 Fframwaith cysyniadol

Dylai fframwaith cysyniadol clir wedi'i hysbysu gan werthoedd, egwyddorion ac ymchwil gyd-fynd â rhaglenni AGA. Dylai'r fframwaith hwn fod yn amlwg bob amser ym mhob rhan o'r rhaglen, er enghraifft, wrth ddewis cynnwys, strategaethau addysgu a dysgu, prosesau asesu ac effaith fwriedig y rhaglen ar addysgu a dysgu disgyblion ysgol. Dylai SAU ac ysgolion ddatblygu'r fframwaith ar y cyd.

5.2 Amcanion y cwrs

Prif amcan y rhaglen AGA yw paratoi athrawon dan hyfforddiant i fod yn ymarferwyr cymwys, meddylgar, myfyriol ac arloesol sy'n ymroi i ddarparu addysgu a dysgu o ansawdd uchel ar gyfer yr holl ddisgyblion/myfyrwyr. Mae angen iddynt gael ei paratoi i gyflawni'r safonau proffesiynol perthnasol ar gyfer cofrestru gyda Cyngor y Gweithlu Addysg yng Nghymru.

Dylai athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r gwerthoedd, y wybodaeth, y sgiliau a'r agweddau i gyflawni blaenoriaethau cenedlaethol fel llythrennedd, rhifedd, llythrennedd digidol a chynhwysiant cymdeithasol ac i gydweithio â chydweithwyr, cydweithwyr proffesiynol a rhieni. Dylent fod wedi ymroi i'w dysgu proffesiynol eu hunain, gan gynnwys ymgysylltu'n weithgar ag ymchwil ym maes addysg.

5.3 Cynllun y cwrs a'r meysydd astudio

Yn ogystal ag amcanion y cwrs, dylai cyflwyniadau ar gyfer achredu nodi sut y dylid darparu gwahanol elfennau o'r cwrs, megis wyneb yn wyneb, ar-lein neu drwy ddysgu cymysg. Dylai'r cyflwyniadau egluro hefyd sut mae dysgu athrawon dan hyfforddiant o ysgolion a SAU yn cael ei integreiddio.

Dylai rhaglenni AGA bennu cyfres o gymwyseddau dechreuwyr lefel uwch ar gyfer athrawon dan hyfforddiant, y gallant ychwanegu atynt gydol eu gyrfaoedd. Dylai rhaglenni ganolbwyntio ar ddatblygiad personol a chydnerthedd myfyrwyr, ynghyd â'u paratoi ar gyfer bywyd yn yr ystafell ddosbarth ac ar gyfer ymgysylltu'n weithgar â'r gymuned addysg ehangach.

Dylid cynllunio ac integreiddio astudiaethau craidd, astudiaethau proffesiynol ac addysgol, profiad mewn ysgol ac astudiaethau pwnc yn ofalus. Dylid eu cydbwysu'n effeithiol yn y rhaglen a dylai eu cydberthynas fod yn eglur.

Ar **raglenni ôl-raddedig blwyddyn** safonol, dylai profiad mewn ysgol gyfrif am oddeutu dwy ran o dair o'r rhaglen; ar **raglenni tair blynedd**, dylai astudiaethau pwnc a phrofiad mewn ysgol gyfrif am oddeutu traean o bob rhaglen. Ar lwybrau seiliedig ar gyflogaeth fel y Rhaglen Addysgu Graddedigion, bydd y gofynion yn amrywiol. Mae rhagor o fanylion ar y gofynion profiad mewn ysgol yn Atodiad 2.

5.4 Gofynion derbyn a gweithdrefnau dethol

Nodir manylion llawn y gofynion derbyn ar gyfer rhaglenni AGA, gan gynnwys y rhai ar gyfer llwybrau seiliedig ar gyflogaeth, yn Atodiad 3.

Mae'n rhaid i'r SAU a'r ysgolion ill dau gyfrannu at y broses o dethol athrawon dan hyfforddiant ac mae'n rhaid i'r broses gynnwys cyfweiliad unigol bob tro. Mae'n rhaid i'r broses bennu addasrwydd personol ymgeisydd i addysgu, ynghyd â'i alluoedd deallusol ac academaidd.

Hefyd, mae'n rhaid i bartneriaethau fodloni eu hunain bod gan ymgeiswyr y wybodaeth a'r sgiliau priodol mewn rhifedd, llythrennedd a chymhwysedd digidol.

5.5 Astudiaethau craidd

Bydd astudiaethau craidd yn defnyddio damcaniaethau, ymchwil ac adnoddau deallusol eraill amrywiol i ddatblygu gwybodaeth athrawon dan hyfforddiant a'u dealltwriaeth, ymysg pethau eraill, o:

- damcaniaethau ac ymchwil am addysgeg, datblygiad dynol a dysgu
- rôl asesu wrth addysgu a dysgu
- dylanwadau cymhleth ffactorau personol, cymdeithasol a diwylliannol ar athrawon a dysgwyr
- natur amrywiol a newidiol y boblogaeth ysgolion yng Nghymru a pha mor berthnasol yw hyn i addysgu a dysgu
- deddfwriaeth gyfredol, gan gynnwys dealltwriaeth o'r Cwricwlwm Cymreig a gofynion y Gymraeg
- hawliau disgyblion ysgol, gan gynnwys eu hawl i lais mewn materion sy'n ymwneud â'u bywydau
- cyfrifoldebau cytundebol, bugeiliol a chyfreithiol athrawon
- hanes addysg a pholisi addysg yng Nghymru
- y gwaith o drefnu a rheoli ysgolion yng Nghymru ar hyn o bryd a'r haenau atebolrwydd o fewn y system

5.6 Astudiaethau proffesiynol ac addysgeg

Dylai astudiaethau proffesiynol ac addysgeg ddefnyddio damcaniaethau, ymchwil a phrofiad uniongyrchol athrawon dan hyfforddiant mewn ysgolion i ddatblygu eu gwybodaeth, eu dealltwriaeth a'u sgiliau ymarferol mewn perthynas â'r canlynol, ymysg pethau eraill:

- rheoli a threfnu'r ystafell ddosbarth
- egwyddorion cynllunio cwricwlwm
- cynllunio cwricwlwm i ddiwallu anghenion *pob* dysgwyr
- addysgu llythrennedd a rhifedd yn effeithiol
- gwybodaeth am addysgeg pynciau a chynnwys addysgol

- cyfathrebu effeithiol, gan gynnwys cwestiynu
- cynllunio a defnyddio deunyddiau ar gyfer addysgu a dysgu i sbarduno, cefnogi a herio *pob* dysgwr
- defnyddio technolegau digidol
- diwallu anghenion disgyblion o gefndiroedd diwylliannol, ieithyddol, crefyddol ac economaidd gymdeithasol amrywiol
- diwallu anghenion disgyblion gydag anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion arbennig eraill
- egwyddorion asesu a sut i asesu'n effeithiol i gefnogi ac adrodd ar ddysgu disgyblion/ myfyrwyr
- defnyddio data, tystiolaeth o ymchwil ac ymholiadau proffesiynol wrth ddatblygu arferion effeithiol
- cydweithio yn yr ystafell ddosbarth a gyda chydweithwyr
- diogelu

5.7 Astudiaethau pwnc

5.7.1 Meysydd Dysgu a Phrofiad

Mae gan y cwricwlwm cenedlaethol newydd yng Nghymru chwe Maes Dysgu a Phrofiad: celfyddydau mynegiannol; iechyd a lles; dyniaethau; ieithoedd; llythrennedd a chyfathrebu; mathemateg a rhifedd; a gwyddoniaeth a thechnoleg. Mae angen i bob athro dan hyfforddiant fod yn gyfarwydd â'r meysydd cwricwlaidd hyn, ynghyd â'u dibenion, sef yn bennaf bod plant a phobl ifanc yn datblygu yn:

- ddysgwyr uchelgeisiol a galluog sy'n barod i ddysgu gydol eu bywydau
- cyfranogwyr mentrus a chreadigol sy'n barod i gyfrannu'n llawn at fywyd a gwaith
- dinasyddion moesegol a gwybodus am Gymru a'r byd
- unigolion iach a hyderus sy'n barod i fyw bywydau llawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.¹⁴

Bydd athrawon unigol, gan gynnwys arbenigwyr pwnc mewn ysgolion uwchradd, yn defnyddio'r gwahanol Feysydd Dysgu a Phrofiad wrth gynllunio. Dylid annog

¹⁴ Llywodraeth Cymru (2015). *Cymwys am Oes: Cwricwlwm i Gymru – cwricwlwm am oes*.

athrawon i weithio'n greadigol ac ar y cyd ar draws ffiniau pwnc, yng nghyd-destun pedwar diben y cwricwlwm, gan geisio osgoi creu ffiniau o ran addysgu pynciau. Dylai athrawon allu helpu plant a phobl ifanc i greu cysylltiadau ar draws eu haddysg, gan ddwyn ynghyd wahanol elfennau i'w harchwilio, er enghraifft, pynciau pwysig fel dinasyddiaeth, menter, gallu ariannol a chynaliadwyedd.¹⁵

Felly, mae angen i raglenni AGA sicrhau bod gwybodaeth athrawon dan hyfforddiant am bynciau a'u gwybodaeth am gynnwys addysgol ar y lefel angenrheidiol fel y gallant allu ymgysylltu â'r Meysydd Dysgu a Phrofiad a sicrhau bod disgyblion/myfyrwyr yn derbyn addysg o ansawdd uchel.

5.7.2 Cynnwys astudiaethau pwnc

Dylai astudiaethau pwnc gynnwys:

- gwybodaeth am gynnwys sy'n briodol i gyfnod oedran dewisol yr athrawon dan hyfforddiant neu eu pwnc arbenigol, gan gynnwys cysyniadau allweddol, sylwedd a strwythur y pwnc.
- gwybodaeth am gynnwys addysgol, sy'n briodol i gyfnod oedran neu bwnc arbenigol.

Mae angen i geisiadau am achredu nodi sut maent yn nodi meysydd lle ceir gwendidau yng ngwybodaeth athrawon dan hyfforddiant am bwnc a nodi'r gefnogaeth benodol y maent yn ei darparu i wella gwendidau o'r fath.

5.7.3 Astudiaethau pwnc mewn gwahanol raglenni

- mae'n rhaid i raglenni ar gyfer athrawon **cynradd** gynnwys astudiaethau digonol ym mhob un o'r chwe maes dysgu yn y cwricwlwm ysgolion cynradd i'w paratoi ar gyfer addysgu ar draws blynyddoedd yr arbenigedd o'u dewis.

¹⁵ Donaldson, G. (2015), Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru

- Mae'n rhaid i raglenni **uwchradd israddedig** ddarparu gwybodaeth ddigon manwl ac eang ar gyfer y maes neu'r meysydd y mae'r athrawon dan hyfforddiant yn bwriadu eu haddysgu. Mae'n rhaid i'r rhaglenni hyn hefyd gynnwys cwricwlwm penodol i ddisgyblaeth ac astudiaethau addysgol ar gyfer pob maes y mae'r athro graddedig yn bwriadu ei addysgu.
- Dylai rhaglenni **uwchradd ôl-raddedig** baratoi athrawon dan hyfforddiant i addysgu eu pwnc(pynciau) arbenigol ar draws ystod oedran lawn yr ysgol uwchradd.

5.8 Profiad mewn ysgol

Dylai'r SAU a'i ysgolion partneriaeth arweiniol gynllunio ar y cyd y profiad mewn ysgol, yn union fel agweddau eraill ar y rhaglen AGA. Mae'n darparu cyfle hollbwysig i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu eu sgiliau haddysgu ymarferol a phrofi a datblygu eu damcaniaethau personol eu hunain am addysgu a dysgu. Felly, mae'n rhan ganolog o'r rhaglen addysg athrawon.

Cyhyd ag y bo'n ymarferol, bydd y profiad mewn ysgol yn ymgorffori'r cyfleoedd canlynol ar gyfer athrawon dan hyfforddiant:

- **Addysgu**
 - arsylwi ac addysgu ochr yn ochr ag athrawon effeithiol;
 - addysgu ar y cyd gydag athrawon dan hyfforddiant eraill, lle'n briodol;
 - addysgu fwyfwy ar eu pen eu hunain, yn enwedig yng nghyfnod olaf y profiad mewn ysgol (gweler para 2 uchod).
- **Mentora**
 - y cyfle i weithio gyda mentor wedi'i hyfforddi;
 - y mentor yn arsylwi ar y myfyriwr a'r myfyriwr yn derbyn adborth rheolaidd.
- **Myfyrio a Datblygiad Proffesiynol**
 - cyfleoedd wedi'u strwythuro i ddatblygu eu dealltwriaeth o faterion ysgol gyfan;

- cynnig cyfleoedd ffurfiol rheolaidd (er enghraifft, drwy 'gylchoedd dysgu' neu 'astudiaeth gwers') i archwilio eu haddysgu eu hunain ac eraill yng ngoleuni mathau eraill o wybodaeth broffesiynol sy'n deillio o ddamcaniaeth, o ymchwil ac o ymarfer mewn mannau eraill;
- darparu cyfleoedd i gofnodi eu myfyrdodau a'u 'damcaniaethau' newydd eu hunain o ymarfer mewn cyfnodolyn/portffolio.

5.9 Deddf Cydraddoldeb 2010

Dylai athrawon dan hyfforddiant fod yn gyfarwydd â Deddf Cydraddoldeb 2010, yn enwedig yr elfennau ohoni, fel darpariaeth y cwricwlwm, sy'n berthnasol i ysgolion. Mae'n rhaid i raglenni AGA sicrhau bod pynciau'n cael eu haddysgu mewn ffordd nad yw'n rhoi disgyblion/ myfyrwyr yn agored i wahaniaethu ac sy'n mynd i'r afael yn ddyfal ag anghydraddoldebau allweddol. Dylid annog athrawon dan hyfforddiant i feddwl am y ffyrdd y maent yn addysgu fel nad ydynt yn gwahaniaethu'n anfwriadol yn erbyn unrhyw ddisgyblion/myfyrwyr.¹⁶

5.10 Asesu athrawon dan hyfforddiant

Dylai'r asesiad o athrawon dan hyfforddiant:

- ddefnyddio mesurau amrywiol
- cael ei gynnal gydol y cwrs, gyda chyfnodau cynnydd wedi'u nodi'n glir
- cynnwys asesiad ffurfiannol a chrynodol.

Mae'n rhaid i athrawon dan hyfforddiant fodloni safonau elfen profiad mewn ysgol eu rhaglen os ydynt am ennill eu cymhwyster. Dylai athrawon dan hyfforddiant sy'n methu gwneud hynny gael cynnig sesiynau i gyfoethogi eu haddysgu a mentora pellach cyn cael cynnig un cyfle profiad mewn ysgol pellach. Dim ond dau gyfle y bydd athrawon dan hyfforddiant yn ei gael i lwyddo ym mhob profiad mewn ysgol.

¹⁶Addaswyd o What equality law means for you as an education provider in Wales: guidance for schools, y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (2014)

Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Dylai partneriaethau wneud darpariaeth benodol ar gyfer arweiniad gyrfaedd ar gyfer athrawon dan hyfforddiant nad ydynt yn cyrraedd y safon ddisgwyliedig yn ystod y rhaglen.

6. Safonau rhaglenni (Deilliannau)

Mae Safonau'r Rhaglen yn seiliedig ar Safonau Proffesiynol Llywodraeth Cymru ar gyfer Statws Athro Cymwysedig (SAC) mewn rhaglenni AGA. Mae'r Safonau Proffesiynol yn hollbwysig ar gyfer pawb sydd ym myd addysg, gan sicrhau ymdeimlad cryf o ddiben a rennir.

Bydd angen i raglenni sicrhau bod deilliannau myfyrwyr y cyrsiau athrawon yn adlewyrchu'r safonau hyn yn fanwl mewn perthynas ag agweddau megis gwerthoedd proffesiynol, y cwricwlwm, addysgeg, asesu, yr amgylchedd dysgu, y cyd-destun ehangach, myfyrio a dysgu proffesiynol, arweinyddiaeth ac ymrwymiad myfyrwyr y cyrsiau athrawon i'w dysgu proffesiynol yn y dyfodol.

Geirfa

Achredu/Achrediad: Mae achredu proffesiynol Rhaglen Addysg Gychwynnol Athrawon yn cydnabod bod y rhaglen yn bodloni gofynion [meini prawf achredu] y corff sy'n derbyn i'r proffesiwn addysgu, h.y. Cyngor y Gweithlu Addysg yng Nghymru. Mae'n achrediad sydd ar wahân i ddilysiad academaidd y rhaglen gan gorff dyfarnu cymwysterau, h.y. y SAU/Prifysgol, ond mae'n ei ddilyn.

Dysgu Cymysg: Mae dysgu cymysg yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio cyfuniad o ddysgu wyneb yn wyneb a dysgu ar-lein.

Cymwyseddau: Mae cymwyseddau athrawon yn cynnwys y wybodaeth, y sgiliau, yr agweddau a'r ymagwedd rhyngberthynol sy'n rhan o waith athrawon, gyda'u datblygiad cyfannol yn dechrau yn ystod yr ymgysylltu â'r rhaglen AGA.

Fframwaith Cysyniadol: Mae'r fframwaith cysyniadol yn egluro'r egwyddorion, y credoau a'r gwerthoedd, sy'n cael eu llywio gan ymchwil ac ymarfer, sy'n ategu'r gwaith o gynllunio a hwyluso'r rhaglen AGA gan bersonél y Bartneriaeth SAU/Ysgol.

Continwwm Addysg Athrawon: Mae'r continwwm addysg athrawon yn dynodi taith dysgu gydol oes athrawon, sy'n ymgorffori AGA, cyflwyniad i'r proffesiwn, y blynyddoedd cynnar a datblygiad proffesiynol parhaus, gyda phontio di-dor drwy'r yrfa addysgu.

Cymhwysedd Digidol: Mae cymhwysedd digidol yn cyfeirio at wybodaeth a dealltwriaeth athrawon dan hyfforddiant o dechnoleg a'r sgiliau a ddefnyddir fel cyfrwng ar gyfer addysgu a dysgu.

Addysg Gychwynnol Athrawon: Mae Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) yn cyfeirio at y rhaglen ffurfiol gyntaf o baratoi ar gyfer y rôl o fod yn athro, y cam cyntaf ar y continwwm addysg athrawon.

Mentor: Mae mentor yn aelod o staff yr ysgol bartner sy'n arwain, cefnogi, goruchwyllo a darparu adborth i athrawon dan hyfforddiant. Bydd y mentor, sy'n uwch aelod o'r ysgol fel arfer, yn ymarferydd profiadol wedi'i hyfforddi naill ai fel arbenigwr cyfnod neu bwnc. Darperir amser wedi'i ddiogelu i fentoriaid gyflawni cyfrifoldebau a dyletswyddau eu rôl.

Proses Gategoreiddio Genedlaethol: Mae'r System Genedlaethol ar gyfer Categorioreiddio Ysgolion yn ystyried yr arweinyddiaeth, yr addysgu a'r dysgu sy'n digwydd yn ysgolion Cymru, mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, ar sail mesurau perfformiad, hunanwerthuso gan ysgolion a chadarnhad o hunanwerthusiad yr ysgol gan Ymgynghorwyr Her y consortia addysg. Mae deilliannau'r data perfformiad a'r hunanwerthuso'n arwain at gategoreiddio pob ysgol, a bennir gan y consortia, ac a drafodir gyda'r ysgol a'i gymedroli gan grŵp safoni a sicrhau ansawdd i sicrhau cysondeb o fewn a drwy'r consortia.

Partneriaeth: Mae model partneriaeth addysg gychwynnol athrawon yn cynrychioli cytundeb ffurfiol rhwng SAU ac ysgolion partneriaeth arweiniol, a ategir gan y Memorandwm Dealltwriaeth, lle maent yn cytuno i gydweithio i gynllunio a hwyluso'r rhaglen AGA.

Ysgolion Partneriaeth: Bydd gan ysgolion partneriaeth arweiniol ran amlwg yn y broses o recriwtio athrawon dan hyfforddiant, datblygu'r cwricwlwm AGA a darparu cyfleoedd datblygu ar gyfer staff SAU. Byddant yn cyfrannu at arweinyddiaeth o fewn y bartneriaeth ac yn cyfrannu'n llawn at y gwaith o sicrhau ansawdd a hunanwerthuso pob rhaglen. Mae gan bob ysgol partneriaeth rôl allweddol yn galluogi athrawon dan hyfforddiant i addysgu, ymchwilio, myfyrio a gwerthuso; ni ddylid eu hystyried fel lleoliadau 'ymarfer dysgu' yn unig.

Disgybl/Myfyriwr: Plant a phobl ifanc yn yr ysgol.

Consortia Rhanbarthol: Sefydlwyd y pedwar Consortiwm Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl prosiect ar y cyd rhwng Llywodraeth Cymru, llywodraeth leol a rhanddeiliaid eraill i ad-drefnu gwasanaethau gwella ysgolion. Bellach, mae ganddynt y cyfrifoldeb o wella ansawdd deilliannau pobl ifanc drwy wella ansawdd addysgu a dysgu yn ein hysgolion ac ansawdd arweinyddiaeth yr ysgolion hynny. Mae'r pedwar Consortiwm Addysg Rhanbarthol ffurfiol yng Nghymru yn cwmpasu: Gogledd Cymru, De-orllewin a Chanolbarth Cymru, Canol De Cymru a De-ddwyrain Cymru.

Athro dan hyfforddiant: Mae athro dan hyfforddiant, y cyfeirir ato/ati weithiau fel "hyfforddai" neu fyfyriwr ymarfer dysgu, yn berson sy'n dilyn rhaglen addysg gychwynnol athrawon.

Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Addysgwyr Athrawon: Addysgwyr athrawon yw personél SAU ac ysgol sy'n cyfrannu at y gwaith o hwyluso rhaglen AGA.

Cyfeiriadau

BERA: RSA (2014). *The role of research in teacher education: Reviewing the evidence. Interim report.* London: BERA;

<https://www.thersa.org/discover/publications-and-articles/reports/the-role-of-research-in-teacher-education-reviewing-the-evidence/>.

Donaldson, G. (2015). *Dyfodol llwyddiannus - Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*;

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/150225-successful-futures-cy.pdf>

Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (2014). *What equality law means for you as an education provider in Wales: a guide for schools*;

<https://www.equalityhumanrights.com/cy/node/606>

Furlong, J. (2015). *Addysgu Athrawon Yfory*;

<http://gov.wales/topics/educationandskills/publications/wagreviews/teaching-tomorrows-teachers/?skip=1&lang=cy>

OECD (2012). *Strong performers and successful reformers in education: Lessons from PISA for the United States*; <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-united-states.htm>

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2003). *Datblygu'r Cwricwlwm Cymreig*;

<http://learning.gov.wales/resources/browse-all/developing-the-curriculum-cymreig/?skip=1&lang=cy>

Llywodraeth Cymru (2014). *Cymwys am Oes: Cynllun gwella addysg*;

<http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/qualified-for-life-an-educational-improvement-plan/?skip=1&lang=cy>

Llywodraeth Cymru (2015). *Cwricwlwm i Gymru – Cwricwlwm am Oes*;

<http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/qualified-for-life-an-educational-improvement-plan/?skip=1&lang=cy>

Atodiad 1: Rôl Estyn ac arolygu AGA yng Nghymru

Mae gan Estyn gyfraniad unigryw i'w wneud i gynnal a gwella ansawdd pob math o ddarpariaeth addysg yng Nghymru, gan gynnwys AGA. Mae ganddo ddwy ffordd o wneud hyn; yn gyntaf drwy ei waith yn arolygu darpariaeth AGA yn uniongyrchol ei hun' ac yn ail drwy arolygu ysgolion lle ceir AGA. Ar ôl i'r gweithdrefnau achredu newydd a amlinellir yn y ddogfen hon gael eu rhoi ar waith, bydd rôl Estyn mewn perthynas ag AGA yn parhau gyda rhai addasiadau i weithdrefnau cyfredol.

Arolygu darpariaeth AGA

Bydd arolygiadau Estyn o ddarpariaeth AGA yn cael eu cynnal bob pum mlynedd, yn ddelfrydol flwyddyn cyn ail-achredu gyda Chyngor y Gweithlu Addysg er mwyn i adroddiadau arolygu allu cyfrannu a chanllawiau achredu yn y dyfodol. Bydd arolygiadau'n cael eu cynnal drwy ddefnyddio fframwaith ac arweiniad arolygu diwygiedig sy'n ystyried yn benodol fframwaith achredu Cyngor y Gweithlu Addysg. Bydd yr arolygiad yn cwmpasu cyfranogiad pob partner mewn perthynas â'r rhan y maent yn ei chwarae yn y rhaglen AGA. Felly, bydd yn ystyried lefelau cyfrifoldeb cryfach ysgolion, gan gynnwys eu rôl yn galluogi athrawon dan hyfforddiant i fodloni Safonau Proffesiynol. Bydd hefyd yn cynnwys rôl ysgol yn y gwaith o gynllunio a datblygu'r gwaith o arwain a rheoli'r rhaglen AGA ar y cyd.

Bydd canlyniadau arolygiadau'n cael eu hadrodd i'r Gweinidog Addysg a Sgiliau ac i Fwrdd Achredu Addysg Athrawon Cyngor y Gweithlu Addysg.

Yn ogystal â hyn, bydd Estyn yn ymweld â darparwyr AGA bob blwyddyn. Bydd dau ddiben penodol i'r ymweliadau hyn, yn dibynnu ar statws y darparwr.

Lle mae rhaglen benodol wedi'i hachredu 'dros dro' gan y Bwrdd Achredu Addysg Athrawon, bydd yr arolygiad yn un ffurfiol, gyda ffocws penodol ar y materion hynny sydd wedi'u nodi fel rhai sydd angen eu datblygu ymhellach cyn i'r Bwrdd ei hachredu'n llawn. Bydd Estyn yn adrodd yn uniongyrchol i'r Bwrdd ac yna bydd y Bwrdd yn ystyried a ddylid rhoi achrediad llawn ai peidio.

Ar ôl i raglen gael ei hachredu'n llawn gan y Bwrdd Achredu Addysg Athrawon, bydd Estyn yn cynnal ymweliadau 'monitro' blynyddol. Bydd yr ymweliadau hyn yn cael eu

cynnal ar sail colegol, gan adrodd i'r Bwrdd. Os oes gan Estyn bryderon difrifol yn ystod yr ymweliadau hyn, gall y Bwrdd ofyn i Estyn gynnal arolygiad llawn.

Gall Estyn gynnal un math arall o arolygiad hefyd: 'Adolygiadau Thematig'. Bydd adolygiadau o'r fath, y gellir cael eu cyfyngu i ddarpariaeth AGA neu gyfuniad o AGA a darpariaeth ysgol, yn canolbwyntio ar faterion penodol fel addysgu llythrennedd cynnar neu ymateb i anghenion dysgu ychwanegol. Fel arfer, ni fydd Estyn yn adrodd ei ganfyddiadau o'r adolygiadau hyn i'r Bwrdd Achredu Addysg Athrawon, ond byddent ar gael gan gyfrannu at unrhyw adolygiad parhaus o'r Meini Prawf Achredu.

Arolygu Ysgolion lle ceir AGA

Fel y nodwyd yn yr adroddiad 'Addysgu Athrawon Yfory - opsiynau ynglŷn â dyfodol AGA yng Nghymru', mae gallu Estyn i gydnabod yn llawn gyfraniad ysgolion at AGA yn ystod arolygiad o'r ysgol yn fater allweddol yn natblygiad darpariaeth yn y dyfodol. Bydd hyn yn bosibl nawr o dan drefniadau newydd ar gyfer arolygiadau ysgolion sy'n cael eu datblygu gan Estyn ar hyn o bryd.

O fis Medi 2017, mae Estyn yn ystyried cyflwyno trefniadau arolygu newydd a mwy hyblyg ar gyfer ysgolion; mae hyn yn debygol o gynnwys model arolygu craidd cyffredin llai. O dan y trefniadau hyn, byddai arolygwyr Estyn yn ystyried effaith datblygiad proffesiynol (gan gynnwys cyfraniadau AGA) ar effeithlonrwydd staff ac ar ddatblygiad darpariaeth. Yn ogystal â hyn, o dan 'arweinyddiaeth a rheolaeth', byddai Estyn yn ystyried pa mor dda mae arweinwyr yn gweithio gyda darparwyr eraill i ddatblygu diwylliant o gydweithio a gwella o fewn ac ar draws darparwyr. Lle'n berthnasol, byddai hyn yn cynnwys arolygu trefniadau'r ysgol ar gyfer AGA.

Gall y model newydd gynnwys ffocws thematig hefyd. Bob blwyddyn, mae Estyn yn ystyried y syniad o ddewis dwy neu dair thema mewn meysydd o bwysigrwydd cenedlaethol i ddarparu safbwynt Cymru gyfan ar gyfer yr adroddiad blynyddol a hysbysu adroddiadau thematig a chynghor i Lywodraeth Cymru. Gallai'r ffocws thematig ddarparu cyfleoedd i ysgolion sy'n darparu addysg gychwynnol athrawon ddangos sut maent yn cyfrannu at y ffocws cenedlaethol drwy ddatblygiad proffesiynol athrawon newydd.

Atodiad 2: Gofynion trosfwaol – meini prawf y mae'n rhaid i bob rhaglen astudio eu bodloni

Mae'n rhaid i bob darparwr achrededig:

- gynllunio cynnwys, strwythur a darpariaeth cyrsiau AGA yn unol ag ysbryd gofynion y meini prawf achredu a'r fframwaith cysyniadol
- asesu cynnydd athrawon dan hyfforddiant yn rheolaidd ac yn fanwl i'w galluogi i gyflawni neu ragori ar ddeilliannau SAC cyn cadarnhau i'r corff priodol¹⁷ y gellir eu hysbysu eu bod yn ymarferwyr cymwys;
- paratoi pob athro dan hyfforddiant i addysgu ar draws o leiaf ddwy ystod oedran cwricwlwm ddilynol fel y diffinnir gan y continwmm dysgu
- asesu ac archwilio sgiliau personol athrawon dan hyfforddiant mewn llythrennedd a rhifedd yn rheolaidd a manwl yn ystod eu hyfforddiant a phan fyddant yn cael eu hasesu yn erbyn safonau proffesiynol SAC;
- sicrhau bod pob athro dan hyfforddiant yn treulio o leiaf y cyfnodau canlynol mewn o leiaf dwy ysgol bartneriaeth gyda chefnogaeth y consortia addysg, gan gydnabod lle'n briodol y gallai profiad gwaith blaenorol athro dan hyfforddiant o weithio gyda dysgwyr gyfrif tuag at y cyfansymiau hyn:
 - 32 wythnos ar gyfer pob rhaglen israddedig gynradd pedair blynedd
 - 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen israddedig dwy a thair blynedd
 - 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen israddedig uwchradd
 - 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen israddedig gynradd.
- Sicrhau bod gan bob athro dan hyfforddiant brofiad mewn o leiaf ddau leoliad ysgol cyferbyniol.
- Sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn gwneud gweithgarwch ymchwil academiaidd a/neu ymarfer perthnasol a sicrhau bod pob athro dan hyfforddiant yn cael o leiaf 60 diwrnod o hyfforddiant AU/ysgol bob blwyddyn academiaidd.
- Sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn cael eu hyfforddi i addysgu llythrennedd a rhifedd fel sy'n briodol a bod hyn yn rhan ganolog o'r cwrs;

¹⁷ Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn, y corff priodol dan Reoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol (Cymru) 2012 yw Cyngor y Gweithlu Addysg (cynnwys diben deddfwriaeth sylfaenol – Rheoliadau Swyddogaethau Cyngor y Gweithlu Addysg Cymru 2012 fel y'i diwygiwyd.

- Meithrin gallu drwy gyfrannu at ddatblygu gwerthuso ac ymchwil sy'n cael eu llywio gan weithredu fel rhan o'u darpariaeth cwrs mewn lleoliadau AU ac ysgol;
- Sicrhau bod gan athrawon dan hyfforddiant fynediad i Basbort Dysgu Proffesiynol a'u bod yn cael eu hysbysu am y trefniadau statudol ar gyfer sefydlu athrawon newydd gymhwyso a'n bod wedi'u cynorthwyo i baratoi ar gyfer y rhain;
- Sicrhau bod myfyrwyr yn gyfarwydd â'r canllawiau cenedlaethol diweddaraf ar ddiogelu plant, diogelu, egwyddorion CCUHP, Iechyd a Lles;
- Sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn profi ac yn ymarfer methodolegau addysgu creadigol a dulliau asesu amrywiol ac yn gallu defnyddio'r rhain ar draws pob pwnc a maes dysgu a phrofiad.

Atodiad 3: Gofynion derbyn ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru¹⁸

I gael eu derbyn, mae'n rhaid i bob darparwr cwrs AGA achrededig fod yn fodlon bod gan ddarpar athrawon dan hyfforddiant:

- yr addaswydd, y gallu a'r gwydnwch i fodloni'r deilliannau SAC gofynnol erbyn diwedd eu rhaglen AGA;
- eu bod yn meddu ar y priodweddau personol a deallusol priodol i fod yn ymarferwyr rhagorol;
- eu bod wedi cyflawni'r cymwysterau gofynnol i gael eu derbyn ar gyfer y cyfnod astudio/pwnc, gan gynnwys safon sy'n gyfwerth â gradd B yn yr arholiad TGAU Saesneg a/neu Gymraeg ac mewn Mathemateg i gefnogi Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Llywodraeth Cymru;
- ar gyfer rhaglenni AGA cyfnod sylfaen/ystod oedran cynradd, eu bod wedi cyflawni safon sy'n gyfwerth â gradd C yn yr arholiad TGAU mewn pwnc gwyddoniaeth;
- eu bod wedi'u fetio i sicrhau nad oes ganddynt gefndir troseddol a allai eu hatal rhag gweithio gyda phlant neu bobl ifanc sy'n agored i niwed, neu fel ymarferwyr addysg; a sicrhau nad yw athrawon dan hyfforddiant wedi'u gwahardd yn y gorffennol rhag addysgu neu weithio gyda dysgwyr; (mae diogelu yn ofyniad cyfreithiol);
- eu bod yn gallu darllen yn effeithiol a chyfathrebu'n glir a chywir drws gyfrwng y Saesneg a/neu Gymraeg, yn llafar ac yn ysgrifenedig;
- eu bod yn cael eu hasesu wrth gael eu derbyn fel unigolion sydd â sgiliau swyddogaethol personol priodol mewn llythrennedd a rhifedd sy'n gymwys i addysgu proffesiynol a chyd-destun dysgu;
- Os ar gyrsiau ôl-raddedig AGA, eu bod yn meddu ar radd gyntaf gan sefydliad addysg uwch yn y Deyrnas Unedig neu gymhwyster cyfwerth ¹⁹;

¹⁸ Mae gofynion derbyn a dethol myfyrwyr yn safonau gofynnol. Efallai y bydd gan ddarparwyr AGA achrededig unigol feini prawf ychwanegol y byddant am eu defnyddio a gallant wneud hynny cyn belled â bod y meini prawf gofynnol yn cael eu bodloni neu y rhagorir arnynt.

¹⁹ Bydd angen i ymgeiswyr sydd â Gradd Sylfaen ategu'r cymhwyster hwn gydag o leiaf 60 credyd ar Lefel 3 AU.

Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

- fel rhan o'r gweithdrefnau dethol, ac ar y cyd ag ysgolion partner, eu bod wedi cymryd rhan mewn profion addasrwydd a chyfweiliadau unigol a grŵp i asesu eu haddasrwydd i fod yn athrawon rhagorol.